

Pol köp höd aku Timoti kai kítöja

¹ Timoti. Nि Pol. God, Kömö Pib Nöbö Dib an aku aipam, Krais Jisas an nugwo nugw pön rityox giba alig midöl Nöbö Dib aku aipam, nuarö hogwa ni yad nigtim, Krais Jisas mönö wä pön dub nöbö nujwa i midla.

² Timoti. Krais mönö wä akwör yad nölmön, Krais Jisas nugw pilö aku mi, nagö ha wä ni, me ri rityox nugumidla. Acö God aipam, Nöbö Dib ana Krais Jisas aipam, nagö ulioxön, pi ösös ri ri abön nugwidix midin, nañ tar mid ri ab gi midö.

*Mönö inakmönö hörin nugw pib maga ra aku,
nañ nigo yad nöl ri abane, röja*

³ Nि höd Masedonia Propins duba rön, nagö taun dib Epesas pi nigon mönö yad nölim aku, weik algör ör iswob yadmidla. Nañ Epesas yöraku midön, nöbö God Mönö yadmidölinjö, rön, mönö inakmönö hörön yadmidöi nöbö piaku nigo yadyoxön wöhö rön, yad nöl ri abö.

⁴ Mönö inakmönö haiwo urön yad nölmidöi aku, “Nöso auso an al aliö yoxim hö,” rimidöi aku, nañ nij yad yoxan mag aku röböxiñ. Mönö adaku yadön, nuö nuö akwör yadmidöia. Nij mönö inakmönö adaku nöbö mö akuyöbö nigo yad nölmidin, nöbö mö akuyöbö God nuñ nöbö mö kömö piba rimid mönö wä aku nugweñim.

Makwam, ñiŋ Krais mönö wä aku nugw pib maga nigen.

⁵ Nöbö mö Jisas nugw pöi piaku ñiŋ nuö nuö madmag nиг gи midin, me rön, nagö mönö kи yadmidla. Madmag yuö ñiŋ kwo, magaku wä, magaku gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör dumijöñ aku, ñiŋ mi ödöriö haul nöbö mölöu nöbö piaku madmag nигöña. Ñiŋ aliö alön haul nöbö mölöu nöbö piaku nuö nuö madmag nigmijöñ aku, ñiŋ mi ödöriö Krais mönö wä aku nugw pön, rig yad mag akwör rimidöinjö, ri ribyox nuguninjä.

⁶ Makwam nöbö mö bli Krais mönö wä aku rig yadmid mag akuyöbö röböxon, nöbö u rögx hör mönö piaku yadip yönmidöia.

⁷ An God lo yad nölib nöbö mijnjö, rön, ñiŋ anau pölön, nöbö mö piaku nигö mi ususör rön yad nölmidöi aku, ji yad nölmidöi mönö aku ila ñiŋ keir libak nugwölo.

⁸ An nugwöla, God lo mönö nuñwa yadöj aku, mönö paxdöriar, mi mönö wä mida. Makwam an God lo mönö wä aku pön, rib ana keir yox nugwön mai duön amnör rimijnjöj aku mi ri gwogwam cijnjö. God nuñ rig yadöj akwör yad nöinjöj aku wä cöna; nöi wöhö.

⁹ An nugwöla, God lo mönö aku nöbö mö ri abmidöi piaku nигö yadmidöl; nöbö mö lo mönö röd abmidöi piaku nигö yadmida. Nöbö mö God nugwölo piaku aipam, nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi piaku aipam, nигö yadmida. Nöbö mö God höjopalölöi piaku aipam, nöbö

mö God nugwo mönö gwogwo yadmīdöi piaku aipam, ñigö yadmīda. Nöbö mö nuö nuöm ñiñ bla keir pīl pal nigmīdöi piaku aipam, nöbö mö nöbäpö pīl pal nigmīdöi piaku aipam, ñigö yadmīda.

10 Nöbö kib mö kib rīmīdöi piaku aipam, nöbö ñiñ mö i pīsañ yönölöi wöhö, nöbö ñiñ ñiñjör pīsañ yönmidöi piaku aipam, ñigö yadmīda. Nöbö ñiñ nöbö mö halou ha bli kib pön höm, mabö ñigö rī nölmīdöi, nöbö piaku aipam, ñigö yadmīda. Nöbö mö inakmönö hörön yadmīdöi piaku aipam, nöbö mö “God mämäg ila mi yadmīdölñö,” rön, inakmönö hörön yadmīdöi piaku aipam, ñigö yadmīda. Nöbö mö Krais mönö wä nuñ aku röd abmīdöi piaku aipam, ñigö yadmīda.

11 Mönö wä aku Krais mönö mag wä nuñ akwör. Mönö mag wä aku, God mil alig mid Nöbö aku, ni mönö yad nöl yönib nöbö nuñwa yad nigmöja.

Nöbö Diba nuñ Pol nugwo ulioxöja

12 Ni Krais Jisas Nöbö Dib ana nugwo ri ablañe rīmīdla. Nuñ ni, nöbö wä ni, me rön, pön, ölisö nuñ aku ni nölön yad nigmö, mabö rīb nöbö nuñwa midla.

13 Höd ni mid ri abmīdöi. Ni God nugwo yad höimöön, Krais Jisas nöbö mö nuñ bla ñigö rī gwogwam rön, nöbö mi gwogwo, nöbö ölisö ödöriö midmidma. Jit ni God nugwo nugwölib, mönö yadöñ il aku nugwölib rīmīdim aku mi, nuñ ni ögwö yoxön pöñja.

14 Nöbö Diba n̄i m̄i ödöriö ögwö yökön, p̄i ösös r̄i ri abön, Krais Jisas nugw p̄ib magaku aipam, nöbö mö akuyöbö madmag n̄igib magaku aipam, madmag na yuö kwo yu n̄igöňa.

15 Mönö anjadö nugw p̄ib i yadm̄idla: Krais Jisas mögörib il k̄i höjaku, nöbö mö ap kib mag gwogwo r̄im̄idöi akuyöbö n̄igö kömö p̄iba höňa. Nöbö ap kib mag gwogwo diba ödöriö r̄im̄id nöbö aku nör.

16 Makwam Krais Jisas n̄i ögwö yökön, kömö p̄inö, rön, yadöňa, "Nöbö ap kib mag gwogwo ödöriö r̄im̄id aku nugwo kömö p̄imön, nöbö mö akuyöbö magalig nugwön yajöňa, 'Krais Jisas nuň m̄i nöbö gwogwo aku nugwo kömö pöňaku, n̄i algör kömö pöniňö,' cöniňö," röňa. Makwam, n̄iň Jisas nugw p̄in, nuň n̄igö öim m̄idib magaku nöiöna. Il m̄id akwör, n̄i m̄i nöbö gwogwo ögwö yökön kömö pöňa.

17 Kiň diba nuň maduar ör ib hör i m̄idm̄ida, wopik m̄ida, mai öim öim m̄ijöna. Nuň kömö m̄idib mag akwör m̄ida; wöröxiňib magaku m̄idöl. Nöbö mö nugwo mämäga nugwölöi. Nuňwör God paňyöbö iör m̄ida. Nöbö Dib mil mag keiryöbö alig m̄id Nöbö aku, ib nuňwa öim öim yadiň adöö sö duaň. Mag alio akuyöbö aku mag waiö.

Pol nuj Timoti mönö i yadöňa

18-19 Ha na Timoti. Nagö yadiba r̄im̄idil mönö k̄i, God höd nöbö mö bli r̄iba nölm̄in, nagö mai agapim cňanjo rön yadim mönö akwör yajina. Mönö aku pön, Krais Jisas mönö wäaku m̄i ususör r̄i nugw pön, ap agapim ap wä, ap agapim ap

gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör duön, kijaki yam nuŋ bla piſan kwockwoc palön nuö nuö r̄im̄dö. Nöbö mö bli mag akuyöbö rölön, God ñigö r̄ib wä nöl aku röböxon, hö piň pal duöia.

²⁰ Nöbö nagö Haimenias Aleksada yøjö mag akuyöbö almiň nü yadma, “Akuyöbö almiđdoi aku, an piſan niđgiö niđgon God höjöpaloiniŋ. Ñigö nöbö hogwa röböxiŋ, Seten adö miđdon, ömörö diba pön, God nugwo yad höimöumđdoi aku röböxbä maga rö,” r̄ima.

2

God höjöpalib

¹ Mönö yadiba r̄im̄dil kī aliö mida: an nöbö mö bla ñigö magalig r̄ibyö x nugwön God höjöpainim; nöbö mö bla ñiŋ ap agapim minden aku, God nugwo yad nugunim; nöbö mö bla God ñigö r̄i nölöön nugwidix mid ri aban, me rön, höjöpainim; nöbö mö akuyöbö magalig r̄ib wä yö x nugwön God nugwo ri ablaŋ c̄inim.

² God nugwo yad nugwiŋ, nuŋ kiŋ bla aipam, gapman nöbö dib bla aipam, ñigö magalig nugwidix mid ri aban. Aliö alan m̄i, an tar mid ri abön, God nugwo r̄ibyö x nugu ḡirön, wä ran m̄ijniŋa.

³ Mag akuyöbö akwör c̄inŋiŋ aku waiö. God, Kämö P̄ib Nöbö ana aku, nugwo algör ör wä cöna.

⁴ “Nü nöbö mö akuyöbö magalig kömö piša r̄im̄dil aku, ñiŋ magalig mönö wä nü aku nugw

pön, mönö wä mönö ilaku nugw ri abitj, " me rön, r̄ib aku yox nugwa.

5 Aku agapim:

God panyöbö iör mida.

Nöbö mibil yöbö aku, algör ör panyöbö iör mida.

God pö adöi mida; an nöbö mö pö adöi midöla.

Nöbö panyöbö iör nöbö mö pi God pișan nigliu nölib maga ra.

Nöbö aku Krais Jisas, nuñ keir nöbö yöbom.

6 Nöbö mö bla magalig ap kib mag gwogwo rimidöi mag pix aku,

Krais Jisas nuñ bi katlö watlö um sö mitxintunjuwa keir pön,

öljin höb diba pön wöröxon,
ap r̄ib dib anaku aŋadö woböja.

Makwam, God yad nigoj wopaku,

Krais Jisas alöj magaku,
nöbö mö nugwon nugw pöñ bla,
nuñ niggö magalig kömö pöna.

7 Adakwör, Krais Jisas ni yad nigmint, ni Jisas mönö wä pön dub nöbö imidön, mönö wä aku nöbö mö bla magalig yad nölib abön, Juda nöbö mö yoi bla niggö Krais Jisas mönö mi aku yad nölib yonmidla. Ni mabö yad nigoj aku, ni mi ödöriö yadmida.

8 Nöbö piaku mögorib piaku magalig, nöbö bli niggö olisö wölölan, nuo nuo yadeñ, tar nigiö niggimidön, öim öim God rig yadmid mag akwör ritgiron, imaga pisö rön nugwo höjopal git mijöñ aku, ni wä cöna.

9 Makwam mö bla algör ör tar m̄id ri ab gi m̄idin̄. Yöj panö ñiŋja wajixen̄. Ap gol pön k̄itib wä r̄imidöi bla, aimönö aŋaŋ mag köme rögxib r̄ig diba wobib bla, aimönö wöl̄iŋ r̄ig diba wobib bla yümeň. Mö ap wä wä m̄ixiňa yümmidöi bla, nöbö mö bli anıŋ nugwinq wä ran̄, me rön̄, r̄imidöi magaku God nuŋ nugumın̄ wä röł.

10 J̄i mö God nugw pön höjöpalolinqö, r̄imidöi bla, ñiŋ nöbö mö akuyöbö bli pi ösös r̄i ri abön̄, mabö bli nuöd r̄i nölin̄. Aliö aiöñ magaku, God nuŋ nugwaŋ wä cöna.

11 Nöbö bla God Mönö yad nölmijöñ aku, mö akuyöbö tar m̄idön̄, nugw ri abiŋ.

12 Ni mö akuyöbö ñigö yadm̄idla, ñiŋ God Mönö nöbö bla yad nöleñ; ñiŋ nöbö piaku nugwiditx mideň. Nöbö bla God Mönö yad nölmijöñ aku, mö bla ñiŋ mönö bli yadeň.

13 God nuŋ Adam höd r̄i niġön̄, mai mö nuŋwa Ip r̄i niġön̄ja.

14 God bi mag wöhö röŋ̄ aku, k̄ijaki nuŋ inakmönö hörm̄in̄ Adam mönö aku yoxölöŋ̄. Mönin̄ nuŋwa Ip k̄ijaki inakmönö höröŋ̄ mönö aku yoxön̄ r̄i gwogwam röŋ̄.

15 J̄i mö piaku halou ha yox pön hön̄, anau pön̄, Krais Jisas nugw pi gör m̄idön̄, nöbö mö bla ñigö madmag niġ gırön̄, Krais Jisas mönö wä nuŋwa r̄ig yadm̄id mag akwör r̄i gırön̄, r̄i miŋjöñ aku, God ñigö kömö pöna.

3

2:9: 1Pit 3:3-5 **2:10:** 1Tim 5:10 **2:12:** 1Kor 14:34 **2:13:**

Jen 2:7,21-22; 1Kor 11:8-9 **2:14:** 2Kor 11:3; Gal 3:1-6

*Krais Jisas nugw pöi nöbö mö bla ñigö nugwidix
mìdib nöbö bla*

¹ Mönö mì ödöriö yadiba rìmidla. Nöbö bli, Krais Jisas mabö nuñwa rön, Jisas nugw pön mìdöi nöbö mö bla ñigö nugwidix mìjnìjö, rì rìbyöök nugumìdöi bla, rìb wä yöök nugumìdöia.

² Makwam, ñiñ Jisas nugw pön mìdöi nöbö mö bla ñigö nugwidix mìdib nöbö bli yad nìgnìjö, cõñ aku, nöbö mag wä rì ri abmìdöi bla akwör nugwön yad nìgöñä. Mö ñiñä panjöbö iör pön, nöbö höimölib wä, rìba yöök nugw ri abön, mag gwogwo reñ, nöbö mö pad piakuyöbö höm yad wahax pön pön du ram ñiñä yuö kwo nìgöñä, nöbö mö Krais Jisas nugw pìmìdöi bla ñigö yad nöl ri abön, rìmidöi nöbö piakwör nugwön yad nìgöñä.

³ Nöbö röbö wain mìga nìmmìdöi bla, nöbö mì ölisö diba rödmìdöi bla, nöbö mönö nuö nuö yadmìdöi bla, nöbö köme ulnöö lëpööi gol rìg ap bla madmag nìgmìdöi nöbö bla, ñiñ nugwön yad nìgmìjeñ. Nöbö tar höimöliö mìd ri ab gì mìdöi nöbö akwör nugwön yad nìgöñä.

⁴ Nöbö mònìj halöu ha ñiñ bla ñigö nugwidix mìd ri ab gì mìdìm, halöu ha ñiñ bla, acö mi yadö, rön, mönö yöök mai dumìdöi, nöbö piakwör nugwön yad nìgöñä.

⁵ Aku agapìm: nöbö i nuñ mö halöu ha nuñ keir piaku nugwidix mìd ri aben aku, nuñ pödpödiö God nöbö mö nuñ piaku nugwidix mìd ri abön?

⁶ Nöbö Krais Jisas yüudöñdöj ör nugw pöi bla nugwön yad nìgeñ. Nöbö Krais Jisas yüudöñdöj ör nugw pì nöbö aku, nöbö diba mìdlö, rön, pìn

bıraŋ, God nuŋ nugwo mönö diba yadön, yad hör piaku abıb maga ra. Maduar ör, nı nöbö diba mıdlö, rön, kıjaki nuŋ God nugwo röböxmın, God nuŋ piöŋö kıjaki nugwo yad aböŋ mag akuyöbö, nöbö aku nugwo paŋ mag akwör cöna.

7 Yad nıgöñ nöbö aku, nöbö mö Krais mönö wä aku nugw pölöi bla nıŋ nöbö aku nugwön, nöbö aku nöbö wä, me rı rıbyöŋ nugumıdöi, nöbö aliö akuyöbö nugwön yad nıgöñä. Nöi mijön aku, nöbö mö Krais Jisas nugw pölöi bla nöbö aku yad höimöuŋ, kıjaki meña nugwo pıb maga ra.

8 Mag aliö akuyöbö, nıŋ nöbö mö nugwidıt x mıdıt nöbö bla nıgö mabö rı nölıt nöbö bli yad nıgnıŋö, cöñ aku, nugw ri abön yad nıgöñä. Nöbö mö piaku, nöbö aku nöbö wä, me rı rıbyöŋ nugumıdöi, nöbö bla akwör nugwön yad nıgöñä. Nıŋ mönö ma akwör yadön, inakmönö hörön yadeň, röbö wain mıga nımeň, köme ulnöu löpöi gol rıg ap bla rıb mıga yöxeň, aliö almıjöñ nöbö bla akwör nugwön yad nıgöñä.

9 God Mönö aku magalıg mönö mıt, me rön, ususör rı nugw pön, mıt ri ab gı mıtöi nöbö bla akwör nugwön yad nıgöñä.

10 Makwam, höd mabö ulmıtö bli nıgö yadıŋ, nıŋ rı ri abmıtöñ aku, mai nıgö yad nıgıŋ, nıŋ nöbö mö nugwidıt x mıdıt nöbö bla nıgö mabö rı nölıt nöbö mıtıŋ.

11 Mag aliö akuyöbö, nıŋ nöbö mö nugwidıt x mıdıt nöbö bla nıgö mabö rı nölıt mö bli yad nıgnıŋö, cöñ aku, nıŋ algör ör nugw ri abön yad nıgöñä. Mö piaku algör ör mö wä akwör

m̄d̄ñ. Nöbö mö piaku, möaku mö wä, me r̄i r̄ibyöö nugumidöi, mö piakwör nugwön yad n̄igöñña. Nöbö mö bli n̄igöö yad höimöueñ, mö tar höimöliö mid ri ab ḡi mijöñ, röbö wain migā n̄imeñ, inakmönö hörön yadeñ, ap bli kib peñ, öim r̄ibyöö nugw ri ab ḡi mijöñ, mö piakwör nugwön yad n̄igöñña.

¹² Nöbö mö nugwidix midib nöbö bla n̄igöö mabö r̄i nölib nöbö bla, mö n̄injä panyöö iör pön, möninj halöu ha n̄inj bla n̄igöö nugwidix mid ri ab ḡi midim, halöu ha n̄inj bla, acö mi yadö, rön, mönö yoxön mai dumidöi, nöbö piakwör nugwön yad n̄igöñña.

¹³ Mabö r̄i nölib nöbö mö bla mabö n̄injä r̄i ri abmijöñ aku, nöbö mö Jisas nugw pöi alebö aku ib wä pön, Krais Jisas nugw p̄i c̄ic̄i n̄igön r̄imijöñña.

¹⁴ Ni nagö midiba r̄imgör inö, rön, nagö köp ki kai kitmidla.

¹⁵ Makwam r̄imgör wöin aku, nañ köp ki p̄i nugwön, an God nöbö mö nuñwa, God öim kömö mid Nöbö aku nugw pön cöc nuñwa midöl nöbö mö akuyöö, an pödpödiö r̄i ri abnij aku nugunö. An God nöbö mö nuñ bla, n̄igiö n̄igön ram padö ölsö ödöriö akuyöö midmin, mönö mi nuñ aku yöm r̄ib maga n̄igöl.

¹⁶ Mör, God Mönö mag aku mönö ma ödöriö yada:

Krais Jisas nöbial midixiñä n̄igmän, nöbö mö nugwo wöxnö nugumä.

God Inöma, Jisas r̄i ri ablañö, röñja.
Ejol bla n̄inj nugwo nugumä.

Nöbö mö mögör̄ib adadö piaku piaku yönön,
mönö wä nuŋwa nöbö mö piaku ñigö yad
nölm̄idmā.

Nöbö mö mögör̄ib adadö piaku piaku nugwo
nugw p̄imä.

Nuō nuŋwa nugwo pön mil mag wä keiryöbō alig
adöx yöd röul adö kau sö yöraku pön wöluöňa.

4

*God mönö wä yad nölm̄idöl̄injö, cōñ aku, ji
inakmönö hörön yajöňa*

¹ God Inöma wöxnö yadön yada, “Mai wop aku
nöbö mö bli Krais Jisas mönö wä nugw p̄im̄idöi
aku röböxon, kijaki inakmönö höraň mönö aku
nugw pön, ragwo ha yam nuň bla inakmönö
hörön yad nöliň mönö aku nugw pön, mag akwör
mai diöñiňjö,” ra.

² Kijaki mönö inakmönö nuŋwa yad nölm̄idöi
nöbö mö bla, ñiň magaku wä, magaku gwogwo,
me r̄i r̄ibyöö nugwölöi. R̄ib mag ñiň aku, aku wä,
aku gwogwo, me röxa, ji r̄ib mag ñiň aku ain pin
röxg ur̄im yönüm̄in anjadö yöm ra. Ñiň inakmönö
hörön yad nölm̄idöia.

³ Nöbö mö piaku inakmönö hörön yadöia, nöbö
bla mö pöliň, mö bla nöbö pöliň, me röia. Ñiň
yadöia, ap mag piaku ap n̄im̄ib ji ap mag piaku
ap n̄imöliň möd̄ib, me röia. Makwam God nuň
ap mag r̄i n̄igöön, nöbö mö n̄i nugw pön mönö mi
na nugum̄idöi piaku, ñiň ap mag bla magalig n̄i
ri ablaňe rön n̄imöñiňjö, rön, r̄i n̄igöňa.

4 God ap r̄i n̄igöñ akuyöbö magalig wä akwör r̄i n̄igöñja. God ap wä magalig r̄i n̄igim m̄ida piaku m̄i, an nöbö mö ap i mödöinñj. Ap wä r̄i n̄igim m̄ida piaku magalig God nugwo ri ablañe rön p̄i n̄imnñjña.

5 Aku agapim: God höjöpalön, ri ablañe, r̄imijinñj aku, God Mönö nuñwa r̄ig yadm̄id mag akuyöbö, ap mag piaku magalig m̄i wä akwör m̄ijöna.

Nöbö mö akuyöbö n̄igö yad nöl ri abö

6 Mönö yadm̄idil k̄i, haul nöbö mölöu nöbö piaku n̄igö yad nöl ri abmijinö aku, nañ Krais Jisas mabö r̄i nölib nöbö wä mijinö. Nañ höd ha ulm̄idö m̄idön, Krais Jisas mönö wä nuñ akwör nagö yad nölm̄idm̄in nañ nugw ri abön, r̄ig yad akuyöbö akwör mai duön, r̄ip hön, wopik algör ör mönö wä aku nugwön mai dum̄idlö.

7 Makwam, hör mönö yad nölip yönmidöi aku yöxmijinö. Nañ ususör rön, God nugwo wä cön adakwör r̄i ḡir m̄idö.

8 Nöbö mö bli ususör rön höbai wobön r̄im̄idöi piaku, m̄ixiñ n̄injña ölisö piöna. Makwam nañ ususör rön, God Mönö r̄ig yadm̄id mag akuyöbö akwör r̄imijinö aku, nañ ölisö keiryöbö p̄inö. God nugwo wä cön adakwör r̄imijinö aku, mögörib il k̄i mijinö wop k̄i aipam, God mögörib adöx yöd röul adö kau sö yöraku mijinö wop aku aipam, m̄id ri ab ḡi mijinö.

9 Mönö yadiba r̄im̄idil pik, mönö m̄i ödöriö, me rön, m̄i mödoñwadö nugw pö.

10 God öim kömö m̄id Nöbö aku nugw pöl aku mi, r̄ibyȫx ḡiba alig m̄idöla. Krais Jisas nuñ nöbö mö piaku magalig kömö p̄inö, rön, wörököñja. Nöbö mö Krais Jisas alöñ aku nugw p̄imjöñ bla, God öim kömö m̄id Nöbö aku ñigö magalig anjadö kömö pöna. An r̄ib mag paryöbö akwör yȫx nugwöñ, mabö ususör r̄i m̄idöla.

11 Mönö yadm̄idil k̄i, nañ nöbö mö akuyöbö ñigö yad nölm̄idañ nugwñj.

12 Nöbö mö bli, nagö ha nöbö, me rön, mönö yajñö aku nugwölbä maga ra aku, nañ nugw ri abö. Nañ mag wä r̄i ri abön mag akwör ran duan, Krais Jisas nugw pöi nöbö mö bla, nañ mönö wä yad nölm̄idlö mag aku, nañ mag wä r̄i ri abm̄idlö mag aku, nañ nöbö mö madmag ñigm̄idlö mag aku, nañ Krais Jisas nugw p̄i c̄ic̄i ñigm̄idlö mag aku, nañ mag wä rol akwör dum̄idlö mag aku nugwöñ, ñij keir algör ör cöña.

13 Ni in aku, ji ni pȫx m̄idlö wop k̄i, nöbö mö akuyöbö ñigö God Mönö aku mämäga nugw yad nöl ḡirön, mönö il aku yad nöl ḡirön, r̄i m̄idane.

14 Höd wop aku, Jisas nugw pim nöbö mö bla ñigö nugwidix m̄idib nöbö bla, imag ñijja yöcmac rol nagö ñigm̄in, God ñigö r̄ibyȫx nölm̄in, nagö mai agap apim c̄inö mönö aku yadim, God nagö ap wä nölöñ aku uplöbm̄ijñö.

15 Ap yadm̄idil k̄i, nañ r̄ib mag paryöbö iör yȫxön, mi ususör rön rö. Alm̄ijinö aku, nañ Krais Jisas ödöi wä nuñ aku ususör rön ipalip dum̄idlö aku, nöbö mö bla magalig nugwöñja.

16 Naŋ nugw ri abö, God Mönö r̄g yadm̄d mag akuyöbö akwör r̄ ḡrön m̄dane. Nugw ri abö, God Mönö r̄g yadm̄d mag akuyöbö akwör r̄byöx nugu ḡrön m̄dane. Aliö m̄t ususör r̄p dum̄d dum̄d dum̄j̄nö aku, naŋ keir aipam, nöbö mö mönö nagö nugwöñ bla ñigö aipam, kömö p̄nö maku.

5

Naŋ Krais nöbö mö nuŋ bla nugwidix m̄d ri abö

1 Nauö nöbö bla ñigö yadyöxm̄j̄nö; nauö nagö keir yad nöl ri abm̄dlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör yad nölö. Ha nöbö bla, haul nagö keir ösös r̄ ri abm̄dlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör p̄ ösös r̄ ri abö.

2 Mö dib bla, nam nöbö nagö keir r̄ ri abm̄dlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör p̄ ösös r̄ ri abö. Ha mö bla, nölöunaŋ nagö keir r̄ ri abm̄dlö mag akuyöbö, ñigö kwo algör p̄ ösös r̄ ri abö. Naŋ r̄b wä adakwör yöx nugwön, r̄b gwogwo bli yöx nugum̄j̄nö.

Lap wösrö

3 Lap wösrö halou ha m̄döl akuyöbö ñigö nugwidix m̄danj m̄d ri abinj.

4 J̄t lap wösrö halou ha ñinj bli m̄jöñ aku, naŋ ñigö yadm̄danj, Krais Jisas nugw p̄oi aliar, nuöm apinj nöbö höd ñigö ap mag nölm̄döi mag akuyöbö, wopik ñigö painjö ap mag nölöö nugwidixon p̄ ösös r̄ ri abinj. Alm̄jöñ aku m̄t, God nuŋ nugwaŋ wä cöna.

5 Lap wösrö nuñwör mìd aku, nuñ God pañyöbö nì nugwidix mìdañ, me rön, mil pìxmag yuö God höjöpal gör mìda.

6 Jì lap wösrö wahax pì gırön yönmidöi akuyöbö, an kömö mìdölịñö, rì rìbyöö nugwöi aku, jì wöröxbä rögx mìdöia.

7 Mönö yadmìdil kì, nöbö mö akuyöbö ñigö yad nöl ri abañ nugwön lap wösrö aipam halöu ha nöbö ñin bla aipam mönö kì nugwön mai dun, ñigö mönö i mìden.

8 Jì nöbö mö kai, nöbö mö nuñ keir ödöriö akuyöbö, nuöm apinìn nöbö nuñ keir bla, pì ri abön ap mag ren aku, nuñ Krais mönö wä magaku röböxon aliö aiöna. Nöbö mö Krais nugw pölöi bla, mi gwogwo ri mag akuyöbö röloï.

9 Lap wösrö bli yadön, “Ib an aipam lap wösrö piaku pisaj köp kai kitön anin aipam ap mag ap bla nöine,” me rìmidin, nugw ri abön ib ñinja pöña. Lap wösrö kìm akuyöbö padokwo padök mös houöiliö hö du adokwebö ragpi d kwo (60) yönöja, nöbö pañyöbö iör pim wöröxonja, lap wösrö piakwör iba pöña.

10 Lap wösrö nöbö mö bli nugwìn wä cön lap wösrö piakwör iba pöña. Mö mag wä rol akwör rön, halöu ha ulmidö bla nugwidix mìd ri abön mönö nölim mìd ri abmidöi bla, nöbö mö pad piakuyöbö höm pì ösös rön ap mag nölön, nöbö mö Krais nugw pimidöi akuyöbö ñigö mabö ri nölön, nöbö mö rìb mixla yox öliöxmìdöi bla ñigö pì ösös ri ri abön rìmidöi lap wösrö piakwör iba pöña.

11 Lap wösrö lap rögxölöi bla, ib ñinja pimijeñ.

Krais nugwo cırıpnıñö, rımtjöñ aku, jı mıdıp duön, madmag ñıñja pabılañ, nöbö yonyöbö pön mıdıtjöñ, rön, Krais nugwo röböxon nöbö yonyöbö pöña.

12 Ñıñ keir höd yadim mönö aku röd aböñ aku mı̄, God nugwañ mönö mijöna.

13 Makwam lap wösrö lap rögxölöi piaku, mabö rölön, hör ram ram yön gırön, rıbyöх gı mönö rögxöliba hör piaku yad gırön, alöia alöia, rı gırön, rı mijöñä.

14 Lap wösrö ñıñ nöbö yonyöbö pön, halöu ha yöxon, ram ñıñja keir mabö rön, mıd ri ab gı mijöñ aku waiö. Mıd ri ab gı mijöñ aku, nöbö mö God nugwo ölisö wölüm nugumıdöi piaku, anıñ yad höimöub maga nıgen.

15 Makwam lap wösrö bli Krais Jisas nugwo röböxon mödö Seten mai dumıdöia.

16 Krais Jisas nugw pön mıdöi mö bla, yam ñıñ keir piaku lap wösrö i mijön aku, ñıñ keir nugwidix mıdıtjöñ. Nöbö mö Krais nugw pön mıdöi bla nıgiö nıgön, lap wösrö ñıñjör mıdöi piakwör nugwidix mijöñä. Nöi mijön aku, lap wösrö mıga mıdıtjöñ, nıgö nugwidix mıd ölioxmijöñä.

*Nöbö mö Krais nugw pöi bla nıgö nugwidix
mıdib nöbö bla*

17 Nöbö mö Krais nugw pöi piaku nıgö nugwidix mıd ri abmıdöi nöbö bla, nöbö mö Krais nugw pöi akuyöbö, nıgö rı ri abön pe wä nöliñ. Nöbö ususör rön Krais mönö wäaku nöbö mö Krais nugw pölöi akuyöbö yad nölmıdöi bla aipam, nöbö ususör rön Krais mönö wä ilaku

nöbö mö nuŋwa yad nölmidöi bla aipam, ñigö p̄i ösös r̄i ri abön pe wä nöliŋ.

18 God Mönö r̄ib miŋi kai kitön yadmä, “Ap wit maga röbil patiŋ, mag bla keir niġön, yöj bla keir niġan, me rön, hön kau pön höj, wit mag bli niṁöniňö, rön, ajmöl niŋja nag niġ cirmijen; mabö r̄imidöi adaku painjö bli niṁnöb niṁin,” me r̄imä. God Mönö r̄ib um i kwo kai kitön yadmä, “Nöbö mabö r̄imidöi bla pe nölib,” me r̄imä.

19 Nöbö paŋyöbö iör hön yajöna, “Nöbö mö Krais nugw p̄oi piaku ñigö nugwidix midib nöbö aku al aliö r̄i gwogwam rö,” r̄imijön aku, nugumijinö. Nöbö mö mös mönö nöbö mö mös paŋ akuyöbö nugwön, hön yadmijöñ aku, mi yadibä maga rö, rön, nugwö.

20 Nöbö mö Krais nugw p̄oi piaku ñigö nugwidix midib nöbö aku, ap kib mag gwogwo r̄imid aku röbößen aku, Krais nöbö mö du mögum r̄imijöñ wop aku magalig nugugu midin nugugirön, nugwo yadyöxx. Almijinö aku, nöbö mö bli nugwön, anau pön, mai mag akuyöbö aleñ.

21 Nöbö ni bla r̄i gwogwam r̄imidölöi, ji nöbö niŋ bla akwör r̄i gwogwam r̄imidöinö, rön, r̄ib aku yöç nugumijinö. Mönö ila miŋön aku, nugw ri abön yadö. Nagö mönö ki hör yadmidöi; God, Krais Jisas, ejol nuŋ yad niġön piaku nugugu midim nugugirön yadmidla.

22 Nöbö mö Krais nugw p̄oi piaku ñigö nugwidix midib nöbö bla, imag nagö r̄imgör rol ñigö niġön, mabö aku yad niġölö. Nöbö mö bli ap kib

mag gwogwo r̄im̄jöñ aku, nagö p̄isanj r̄im̄j̄inö.
Nagö nöbö hölul m̄döl akuyöbö m̄dö.

²³ Nagö ap öim öim rön, yuö hölu aku, nagö wopik röbö akwör n̄imm̄j̄inö; röbö wain ul miñ bli alig n̄imö.

²⁴ Nöbö mö ap kib mag gwogwo r̄im̄döi piaku, bli wöxnö r̄im, r̄imgör nugwön mönö yadm̄döla. J̄t nöbö mö bli ap kib mag gwogwo tar ri umad̄in̄, r̄imgör nugwöin̄in̄. Mai nugunin̄ja. Nöi miñjon aku, God mönö diba yajön wop akwör wöxnö n̄igöna.

²⁵ Mag aliö akuyöbö, nöbö mö n̄iñ nöbö mö bli n̄igö ösös ri ri abm̄jöñ aku, bli wöxnö m̄idan̄, r̄imgör nugunin̄ja. J̄t r̄imgör nugwöin̄in̄ aku, umad ḡi m̄id̄ib maga n̄igöl.

6

Nöbö mö nag mabö r̄ib bla

¹ Krais nöbö mö nuñ bli n̄iñ nag mabö r̄ib nöbö mö m̄döi piaku, nöbö dib n̄igö wob pön hem piaku n̄igö p̄i ri abiñ. Alm̄jöñ aku, nöbö mö bli nugwön, God nugwo yad höimöüön, an Krais Jisas mönö wä yad nölm̄döl piaku yad höimöueñ.

² Nöbö mö Krais nugw p̄oi bla, nöbö Krais nugw p̄oi bli n̄igö nag mabö ri nölon, r̄ib gwogwo yöök nugwön, Krais adö m̄döi nöböhöd an bla pödpöd r̄im̄in n̄igö nag mabö r̄im̄dölin̄ö, rön, yadöl̄in̄. Nöböhöd wä ana Krais nugw p̄oi piaku n̄igö mabö ri nölm̄dölin̄ö, rön, wahax pön mabö n̄iñ aku ri ri abm̄d̄in̄. Mönö kai k̄itm̄d̄il k̄i nöbö mö piaku n̄igö yad nöll ri aban nugwin̄.

Ap mīga pīnō, rōn, rīb aku yōx nugwōia

3 Nöbö mö bli, Nöbö Dib ana Jisas Krais nuŋ mönö wä yadön̄ aku aipam, mönö wä nuŋwa öim yad nölmidöl̄ aku aipam röböxon̄, mönö hör bli yad nöioñ̄ piaku,

4 anör nöbö mö diba mīdöl̄in̄jö, rōn, u pīlön̄ rība mīdölmīn̄, aliö almiđöia. Makwam, nöbö mö bli ñigö rīb gwogwo yoxon̄, mönö mag adakwör nuö nuö yadip̄ uhö gırön̄, nöbö mö bli nugwīn̄ öltö wölañ̄, öltö rödon̄, mönö gwogwo yadön̄, rīb gwogwo yox nugumidöia.

5 Ñiň̄ Jisas mönö miň̄ nuŋ̄ aku röböxon̄, God ödöia dinin̄̄ aku köme ulnöu lopöi rīg ap piaku pīnīn̄jö, rōn, rīb gwogwo akwör yoxon̄, öim öim mönö nuö nuö yadmidöia.

6 Makwam an Krais Jisas nugw pön̄, ap ana mödö mīd̄ aku wahax pīnīn̄̄ aku, an ap wä yöbö i pön̄, mīd̄ ri abnīn̄̄a.

7 Mam nöbö anit̄̄ yox pön̄ hem wop aku, ap bli aliḡ pön̄ hölmīn̄̄. Wöröxnīn̄̄ wop aku, algör ör̄ ap bli aliḡ pön̄ duöin̄̄.

8 Jí ap mag nīmīb̄ bli, wölij̄ an bli mījöna, ap an ap ulul bla maku, me cīnīn̄̄a.

9 Nöbö mö ap mīga pīnīn̄jö, rīrībyox nugumidöi bla, u pīlim̄, rīb panjööb̄̄ aku ñigö pön̄ pīxip̄ dum, urap ap nīmība hömīn̄̄, meña pīm̄, rība ölt̄̄ höb̄ diba pīmīdöi mag akuyööb̄̄ ñigö cöna. Ñigö mi anadö gwogwo cöna.

10 Nöbö mö köme ulnöu lopöi gol rīg ap bla madmag nīgmīdöi piaku, ap kib̄̄ mag gwogwo adö

hörirör miga akwör r̄im̄idöia. Bli r̄iba aku yōx nugwön, God r̄ibyöö nugub adaku röböön, m̄id ri abölön, ömörö diba p̄im̄idöia.

God ap imag rol nagö n̄ig n̄olöŋ apaku p̄i ri abö

¹¹ Timoti. Naŋ God nöbö nuŋwa m̄idlö aku m̄i, ap gwogwo ap inakmönö yadm̄idil k̄i magalig hölul rön, r̄i ri abön, God r̄ig yadm̄id mag akwör rön, Krais Jisas nugw pön, nöbö mö akuyöö madmag n̄igön, m̄i ususör r̄i r̄ip duön, nöbö höimöliba m̄idön tar m̄idö.

¹² Naŋ Jisas nugw pön m̄idlö aku, wop bli ömörö nagö haŋ öliöxm̄ijinö, j̄i naŋ m̄i ususör rön, Krais mönö wä aku mai dum̄idö. Nöbö mö miga nugugu m̄idim̄ nugugirön, n̄i Krais Jisas nugw p̄ilö, r̄im̄ö wop aku, nuŋ öim̄ m̄idib maga nagö n̄olöŋa. Öim̄ m̄idib magaaku p̄i c̄ic̄i n̄igö.

¹³ God ap piaku magalig kömö maga nölm̄id Nöbö aku aipam, Krais Jisas Podias Pailot nugwo mönö paxdöriar yadöŋ Nöbö aku aipam, n̄iŋ nugugu m̄idim̄ nugugirön, nagö m̄i ususör rön yadm̄idla,

¹⁴ mönö nagö yadm̄idil k̄i magalig nugw ri abön, mai duön, r̄i ri aban duan, Nöbö Dib ana Jisas Krais höuöil höna. Naŋ akuyöö r̄im̄idan, nöbö mö bli nugwön nagö yad höimöub maga n̄igen.

¹⁵ Jisas höuöil hön wop aku God nuŋ keir yad n̄igöŋa. Yad n̄igöŋ wop akwör Jisas nuŋ höuöil höna. God Nöbö wä keiryöö ödöriö. Nuŋ paŋyöö akwör ap piaku magalig nugwidix m̄ida.

6:11: 2Tim 2:22 **6:12:** 1Kor 9:25-26; 2Tim 4:7 **6:13:** Jon

18:36-37 **6:15:** Rep 17:14

Nuŋ kiŋ piaku magalig Kiŋ ñiŋa mida. Nuŋ nöbö dib piaku magalig Nöbö Dib ñiŋa mida.

16 Nuŋ paŋyöbö akwör wöröxbä maga nıgöl; mi öim öim mījöna. Mil wä nuŋ aku keiryöbö mida. Nöbö mö bli mämäga ñiŋa nugwo nugwölöi mi wöhö; mämäg ana nugwo nugub maga nıgöl. Nuŋ il yöra duba nıgöl. Nuŋ God Nöbö ölisö keiryöbö ödöriö aku, nöbö mö magalig nugwön, ib nuŋwa öim öim yadıŋ adöx sö duan. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

17 Nöbö mö köme ulnou lopöi gol rıg ap mīga mid akuyöbö ñıgö yadaŋ, anör nöbö mö rıba midölıŋö, rön, ap yadkap yom cön piaku rıbyö x nugwölıŋ; God anıŋ nöbö mö nugwidix midan, mid ri aböñiŋö, rön, ap wä wä mīga anıŋ öim nölmid aku pön, rıbyö x giba alig midıŋ.

18 Makwam, ñıgö yadaŋ, ap mīga mid akuyöbö, nöbö mö piaku ulioxon, pi ri abön, ap ñiŋ bla nöbö mö piaku bli amın nöliŋ. Ñiŋ nöbö mö bla ñıgö rı ri abön, rıp dumidıŋ rıp dumidıŋ, ñiŋ ipitölaŋ.

19 Ñiŋ mag aliö akuyöbö rımijöñ aku, mi ap wä ñiŋa mījöñ God mögorib nuŋwa adöx yod röul adö kau sö yöraku, nugwön ñiŋ duön kömö öim midib mag aku mi anjadö pön, öim öim kömö mījöña. Kömö midib aku kömö mi ödöriö.

20 Timoti. God ap imag rol nagö nölim aku pi ri abö. God nugwo rıbyö x nugwölön mönö inakmönö hörön hör mönö piaku öim öim yadıp uhömidöi akuyöbö aipam, mönö ua nıgön nuö nuö yadmidöi akuyöbö aipam, pimijinö.

21 Nöbö mö bli mönö inakmönö ñiñj aku pön,
wopik God Mönö mag ödöriö nugwölñö, rön, hör
möl aku duön, Jisas mönö wä nuñwa nugw pimä
aku aňadö röbököia.

God nagö pi ösös ri ri abön nugwidix midañ.

MÖNÖ KÖMÖ
The New Testament in the Haruai language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Haruai long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Haruai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

9e954707-a711-5aaf-8460-3e8220e0e211